

Új alapszabály és SZMSZ: útmutató cserkészcsapatoknak

Új alapszabály:

http://cserkesz.hu/sites/default/files/asz_kozgyules_ele_vegleges.pdf

Új Szervezeti és Működési Szabályzat:

http://cserkesz.hu/sites/default/files/konyvlap_fajl/szmsz-mcssz-2013-01-12-vegleges.pdf

A Magyar Cserkészszövetség országos közgyűlés 2012. május 19-én új alapszabályt fogadott el. Az új alapszabály alkalmazását részletesen az új „szervezeti és működési szabályzat” (SZMSZ) tartalmazza, amelyet az országos intézőbizottság 2012 őszén-telén dolgozott ki. A két új szabályzat 2013. január 12-én életbe lépett.

Ez a hatálybalépés elég sok ponton érinti a cserkészcsapatok vezetését és működését is (a mindennapi cserkész munkát alig).

Ez az útmutató áttekinti ezeket a változásokat, itt-ott megpróbálja megvilágítani a változások okát, illetve gyakorlati szempontokat a két szabályzat alkalmazásához.

Az új szabályozás alapjai

A bürokráciát senki sem szereti – de azt sem, ha a két hónappal korábbi megbeszélésre mindenki „másként emlékszik”. Az adminisztráció tehát annyiban hasznos, amennyiben segíti a mindennapi cserkész munkát: egyértelmű kereteket, **játékszabályokat** ad a döntések meghozatalához, illetve a meghozott döntések nyomán követéséhez. Ami ezen túlmegegy, az fölösleges. Az új szabályozás alkotóit az vezérelte, hogy a biztonságos és eredményes működéshez épp elegendő szabályt írjanak elő, többet ne.

Ha valami **nem szerepel** az új alapszabályban és SZMSZ-ben, az nem jelenti azt, hogy az tilos. Épp ellenkezőleg: **bármely csapat** megtarthatja vagy létrehozhatja működésének bevált **kereteit**, amennyiben az nem ellentétes a szabályzatokkal.

Az új szabályzatok igyekeznek egyszerűsíteni a szövetség működését, ami például abban is megnyilvánul, hogy a két szabályzat terjedelme **kevesebb, mint harmada** az előzőkének.

Amennyiben eddig is igyekeztünk rendben tartani a csapatunk működésének kereteit, akkor **nem sok meglepetés** fog érni. Ha ez kevésbé volt ránk jellemző, akkor több újdonsággal fogunk találkozni, ám aligha fog kárunkra válni, ha a jövőben pl. nyilván fogjuk tartani csapatunk vagyonát, vagy egységes kinézetű emlékeztetőkből örökítjük meg a csapatvezetőség megbeszélésein elhangzott fontosabb dolgokat.

Teendők

A két szabályzatot el kell olvasnunk.

Ez a kis útmutató **nem helyettesíti** az elolvasásukat, nem óv meg a szabályzatok nem ismeretéből fakadó galibáktól és így tovább. Az alábbi írás a tudatosításban segít, a teendők sorrendjének megtervezésében, illetve egy-két praktikus szempont megvilágításában.

A zárójelben szereplő paragrafusok az alapszabály megfelelő helyeit jelölik. Ez alól kivétel, ha kifejezetten oda van írva, hogy „SZMSZ”.

Kerületek (SZMSZ melléklet)

Fontos változás, hogy az új SZMSZ (a történelmi Magyarország megszüntét bő 90 évvel követve) a cserkészkerületek határait a **megyehatárokhoz** igazítja. Ennek megfelelően jó néhány cserkészcsapat más kerülethez kerül.

Ennek gyakorlati jelentősége leginkább a kerületi küldöttgyűlések esetében van. A kerülethatár ugyanakkor a továbbiakban sem lesz holmi vasfüggöny, a csapatok kedvükre együttműködhetnek kerületeken innen és túl, bárhová járhatnak programokra, táborozni, vezetőképzésre stb.

Körzetek (30. §, SZMSZ 11–13. §)

Újdonság, hogy a körzethatárok **függetlenek a kerülethatároktól**, így tehát több kerület csapatait magában foglaló körzetek is alakíthatók, ahogy épp a helyi viszonyok megkívánják.

Tagság (13. §)

Csapatparancsnokként első teendők a tagságunkat számba venni. A régi alapszabály szerint a (segéd)tisztek a szövetség rendes tagjai. Az új alapszabály hatálybalépésével automatikusan nem lesz több teljes jogú tagunk, viszont a **tiszti képesítéssel nem rendelkezők** is azok lehetnek, ha akarnak.

Az új alapszabály szerint teljes jogú tag lehet mindenki, aki (i) 18 év feletti és (ii) kéri, hogy ilyen lehessen. A csapat szempontjából ez azért fontos, mert a teljes jogú tagok választják a csapatparancsnokot és a kerületi küldöttgyűlésen a csapatot képviselő küldött(ek)et. Érdemes tehát készítenünk – és folyamatosan naprakészen tartanunk – egy névsort a teljes jogú tagjainkról.

Megemlíthendő a **pártoló** tagság. Pártoló tag lehet szinte mindenki, aki segíti a csapatunkat, így pártoló tagokból szervezhetünk egyfajta **hálózatot, holdudvart** a csapat köré. Ideális tagsági forma azoknak, akik ugyan a mindennapos cserkészmunkában (már) nem tudnak részt venni, ugyanakkor továbbra is szeretnének valamilyen kapcsolatban maradni a cserkészzel.

Őrs (22. §)

Az őrs tekintetében újdonság aligha van, legfeljebb annyi, hogy – az EINK folyamat eredményeként létrejött definíció szerint – 4 fő alatt szabályos őröt nem működtethetünk. Ennek pedagógiai okai vannak: az ideális létszám valahol 8–10 körül van, három ember már alig tekinthető stabilan csoportnak, különösen ha egy-kettő nem tud eljönni a foglalkozásra, táborba stb.

Raj (23. §)

Az alapszabály a korábbiaknál **nagyobb hangsúlyt** fektet a rajszintre. A rajt képzett felnőtt vezet, aki – már csak életkorából adódóan is – sokkal komolyabb **pedagógiai** munkát tud végezni, mint egy őrvezető.

Rendkívül fontosak a rajvezető feladatai – (4) bekezdés –: Baden-Powell nyomán **egyenként** figyelemmel kíséri a cserkészek **pedagógiai fejlődését**, és az **őrsi programokon is jelen van** (hiszen látnia kell a cserkészt).

A raj feladatait akkor is el kell végezni, ha a csapat kicsi, és nincsenek benne külön rajok. Ekkor az egész csapat egy rajnak minősül, a rajvezetői teendőket pedig vagy a parancsnok vagy egy másik felnőtt vezető végzi el.

Csapatvezetőség (24. §)

Nagyon fontos, hogy **minél előbb** vegyük számba a csapatvezetőségünk tagjait.

A csapatvezetőségnek mindenképpen tagja (24. § (3) a)–c):

- a csapatparancsnok és helyettese(i),
- a felnőtt tag segédőrsvezetők, őrsvezetők, rajvezetők és más rajhoz beosztott vezetők, és
- az összes segédtsiszt és cserkésztiszt.

Ez a csapatvezetőség felkérhet még (i) más felnőtt cserkészeket és (ii) nem cserkész felnőtteket, hogy legyenek a csapatvezetőség tagjai:

Az előbbinek – **más felnőtt cserkész** – az a célja, hogy bevehessünk magunk közé olyan nagy tekintélyű, kedvelt stb. „kollégát” is, aki „alanyi jogon” nem lenne tagja a vezetőségnek, de úgy látjuk, hogy jelenléte üdvös lenne.

Az utóbbi – **nem cserkész** a csapatvezetőségben – eddig teljesen ismeretlen rendelkezés. Egy ilyen ember bevonása számos előnnyel járhat: pl. értékes külső nézőpontot képviselhet, és felhívhatja a figyelmet olyan visszasságokra, amelyeket mi „belülről” nem veszünk észre. Megszerezhetjük a bizalmát, hiszen teljes jogú tagja lesz a vezetőségnek, mindenről értesülni fog, szavazhat stb. Elképzelhető, hogy olyan szakértelmet vagy jártasságot tudunk így bevinni a csapatba, amellyel a csapatban senki sem rendelkezik. Ilyen ember lehet pl. a fenntartó intézmény részéről valaki, nagyon lelkes szülő, tanár stb.

Ha összeállt a csapatvezetőségünk, készítsünk róla egy **névsort**, és tartsuk **naprakészen**. Ez – többek között – azért fontos, mert a megbeszéléseknél a létszám több mint felének jelen kell lennie, hogy döntést tudjunk hozni (szaknyelven: „határozatképesek” legyünk).

Csapatparancsnok (25. §)

A cspk. helyzete keveset változott. Különbség, hogy a tisztikar helyett a csapat felnőtt tagjai választják a csapatvezetőség ajánlására. Mandátuma – a szövetség összes választott tisztségviselőjéhez hasonlóan – **három** éves, és bárhány alkalommal megújítható.

A csapatparancsnoknak az évindító csapatvezetőségi megbeszélésen be kell számolnia az elmúlt évről az öt megválasztottnak, vagyis a csapat felnőtt tagjainak (56. §, különösen (1) g) és h) pont).

Csapatküldött(ek) (27. §)

Újdonság, hogy a kerületi és országos közgyűlések helyét **küldöttgyűlések** veszik át. Most egy kerületi közgyűlésen a kerület összes (segéd)tisztjének, az országos közgyűlésen pedig a szövetség összes (segéd)tisztjének, kb. 1300 embernek kellene részt vennie, ami elég abszurd (képzelnék el, mekkora

terem, milyen hosszú mandátumvizsgálat stb.). Ehelyett a kerületi küldöttgyűléseken a csapatokat a csapat felnőtt tagjai által választott küldöttek képviselik. (Az országos küldöttgyűlésre a kerületi küldöttgyűlések választanak küldötteket.)

Mivel a kerületi küldöttgyűlésre január-február során sor kerül, ezért **sürgősen** meg kell választanunk a csapat ide küldendő **küldötteit és pótküldötteit** (63. §).

A választásokhoz el kell olvasnunk az alapszabály 56. §-át (bár ez a küldöttekre csak részben érvényes).

Vagyoneleltár (26. §)

Csapatunk nyilván vezet egy leltárt a vagyonáról, így ez a rendelkezés aligha újdonság. Ha nem, akkor viszont készítenünk kell egy jegyzéket mindarról, amink van: sátrak, szerszámok stb.

Fenntartó (29. §)

Az új alapszabály a valósághoz igazodik, hiszen a fenntartók tagságának megszüntetésével többé nem elvárás számukra, hogy kerületi és országos közgyűlésekre járjanak. Másik oldalról viszont az új szabályozás szeretné **szorosabbá fűzni** a csapatok és a fenntartók kapcsolatát.

A fenntartó attól válik fenntartóvá, hogy a cserkészcsapat köt vele egy **megállapodást**. Ez mindkét oldalról némi erőfeszítést kíván, hiszen a parancsnoknak és a fenntartó képviselőjének le kell ülniük megbeszélni az együttműködés módját, és erről alá kell írniuk egy megállapodást. Ennek eredményeként ugyanakkor sokkal mélyebb és tudatosabb, a sokéves megszokásnál frissebb együttműködés jöhet létre a csapat és fenntartója között. Egy 2012. nyári felmérés szerint a cserkészcsapatok túlnyomó része rendkívül jó, bizalmi viszonyban van fenntartójával, amin egy ilyen megállapodás tovább javíthat.

Ha a megállapodás megszületett, e-mailen elküldjük a kerületi és az országos elnökségnek.

Újdonság, hogy egy cserkészcsapatnak **több fenntartója** is lehet. Érdemes elgondolkodni azon, hogy a helyi közösségből több intézménnyel (egyházközség, gyülekezet, iskolák, önkormányzat stb.) is fenntartói megállapodást kössünk. Így a fenntartói terhek megoszolhatnak, a csapat pedig több erőforrásra tehet szert. Ahogy természetes személyek esetén pártoló tagokból, úgy jogi személyek esetén fenntartókból szervezhetünk egyfajta **hálózatot** a cserkészcsapat köré, anyagi és erkölcsi bázisunk megerősítésére.

Tanácsadó testület (28. §)

Szintén fakultatív szerv a tanácsadó testület. Ha az eredetét keressük, akkor egyrészt valamennyire hasonlít a fenntartó testületre: ez egy testület, nem pedig egy intézmény, és célja a cserkészcsapat támogatása. Felfedezhető némi párhuzam a csapatvezetőségbe esetlegesen bevont külső tagokkal (24. § (3) e) pont) is, hiszen itt is nem aktív cserkészerekről van szó.

A tanácsadó testületben való részvételre felkérhető a fenntartó intézmény képviselője, helyi lelkész(ek), minket kedvelő vállalkozók, szülők, presbiterek, önkormányzati képviselők – vagyis bárki, aki kötődik a cserkészcsapathoz, és szívesen tenne érte.

Eljárások

Az új SZMSZ egységes szabályokat állapít meg az **ülésezésre** is, legyen szó országos vagy kerületi küldöttgyűlésről vagy csapatvezetőségi megbeszélésről. Ez riasztóan hangozhat, ugyanakkor ha a józan ítélőképességünket felhasználva alkalmazzuk őket, akkor egyetlen perccel sem lesznek hosszabbak a megbeszéléseink. (Értelemszerűen nem kell igazolvánnyal nehezített mandátumvizsgálatot tartani, de ha feltűnik, hogy valaki oda nem való ember jelenik meg a megbeszélésen, akkor megkérdezhetjük, hogy mi szél fújta arra. Ugyanígy ha a tizenhárom fős csapatvezetőségből hárman jövünk csak össze, akkor a józan ész szabálya szerint nem fogunk a csapat jövőjére nézve súlyos döntéseket hozni (vö. „határozatképesség”). Et caetera.

Az SZMSZ bevezeti a „kis szerv” fogalmát. Ilyen szervnél jó pár könnyítés van az ülésezés szabályaira. A csapatvezetőség mindig kis szerv (akkor is, ha harmincan vagyunk).

A bevett gyakorlat szerint eddig is készítettünk egy emlékeztetőt a csapatvezetőségi megbeszélésekről (és minden más megbeszélésről, ülésről is). Az új alapszabály (és az SZMSZ) ezt a gyakorlatot szentesíti, amikor is leírja, hogy a jegyzőkönyvben legyen benne, hogy hol, mikor, hányan és mit döntöttünk, és csatoljuk hozzá az ülésen tárgyalt dokumentumokat is. (Ha nagyon fázunk a „jegyzőkönyv” kifejezéstől, a fejlécben írhatunk bármi mást is („emlékeztető”, „Kedves Pistukám!” stb.) – a lényeg az, hogy hosszabb távon is nyomon tudjuk követni saját tevékenységünket.)

Új rendelkezés, hogy minden cserkésztevékenységről **értékelést** kell készíteni (70. §). A **mindenbe minden** beletartozik: őrsi foglalkozás, rajgyűlés, nyári vándortábor stb. Ez súlyosan hangzik (pl. az őrsvezetőnek minden őrsgyűlés után kell egy-két mondatot írnia a füzetébe), a célja viszont nem a bürokrácia fokozása, hanem a tevékenységek folyamatos javítása. őrsvetőként arra talán emlékszünk, hogy egy, két vagy három héttel ezelőtt melyik játék mennyire tetszett a cserkészeinknek, de 8–10 hónapra visszamenőleg már elfelejtjük, illetve elfelejtenénk, ha nem íránk föl. Ugyanígy hasznos lehet egy-egy nyári tábornál az előző pár tábor értékelését fellapozni.

Munkacsoportok

Az alapszabály röviden azt is meghatározza, hogyan hozhatók létre munkacsoportok, bizottságok stb. (59. §), bár ennek csapatszinten kisebb a jelentősége.

Kinevezések (57. §)

A csapatban a különféle tisztségek eddig is kinevezés alapján töltettek be, az új alapszabály ezt a helyzetet erősíti meg. A kinevezések rendje a Cserkészmozgalom Világszervezetének (WOSM) irányelveit követi (Adults in Scouting). A kinevezés ugyan némi munkát kíván, hiszen a kinevezettel el kell beszélgetni megbízatása előtt a terveiről (és arról, hogy ezek hogyan illeszthetők bele a csapat egészének működésébe), megbízatása végén pedig a mögötte álló időszakról, sikereiről, kudarcairól. Ugyanakkor ha így járunk el, akkor már a cserkészév kezdete előtt pontos képet kaphatunk arról, ki mikor mire ér rá, mit vállal (és mit nem), ami nagyban segítheti a **kiszámítható működést** év közben.

A csapatban a korábbi gyakorlatnak megfelelően mindenért a csapatparancsnok felelős, ezért ő nevezi ki az összes vezetőt. Ez alól az őrsvetető annyiban kivétel, hogy itt a kinevezés a rajvezető javaslatára történik, hiszen – különösen nagyobb csapatoknál – a rajvezető az, aki közvetlen közlelől figyelemmel kíséri az őrsvetető munkáját.

Évindító csapatvezetőségi ülés

Az SZMSZ rendelkezik a csapatvezetőség egy különleges üléséről, a cserkészévindító megbeszélésről. A csapatparancsnok ekkor számol be az előző cserkészévről, és a vezetőség ekkor fogadja el a következő cserkészévre szóló munkatervet, költségvetést stb. Ennek a célja, hogy az előző cserkészév rendben lezárassék, az új cserkészév pedig **megalapozottan és lendületesen** induljon útjára.